

te ontleenen vooz een vertreck / met pzoft
vande Inwoonders / sonder misdoen/ende
als de oozloghe gheepndicht soude zyn / soo
souden sy het hem alles wederleveren / sy le-
den ende duiden wel tselfde van Berck ende
Zonna/toebehoozende mede den Bisschop die
de Spaensche behielden/ etc.

Maer de Bisschop sondt aen de Staten
der Landen/hem beclagende vant gewelt / en
bjecken van neutralitept/epschte syn stad we-
deromme/ghebzupckte daer toe alle syn vzi-
den/aenbiedende goede voozslaghen : maer
midt dat hy als noch luttel ghehooz creech/
heeft hy hulpe aenden Ertf-Hertoch Ernestus
versocht die derwaerts terstont Ertichvolck
sondt/om het Landt van Namē ende Bza-
bandt van haer courssen te bevizden/ met last
om den Bisschop te helpen/ d'welcke niet te-
genstaende dat sy hoorden van Ernesti doot/
hebben nochtans Hoep belegert / om dat sy
wel merckten dat het qualick konde ontfet
wozden/daer hem Heraugier self mette Capi-
teynen Balfour/ ende de Vos met meer andere
haer binnen lieten beslupten/ niet tegenstaen-
de datter soo grooten overbloet vande opper-
wateren alomme over de Landē was/ qualic
hope van ontfet ghelaten dooz den grooten
sneeu die ghevallen/ende daer op subyten re-
ghen ghecomen was/soo dat bycans alle Ri-
vieren/ende namelijck den Rhijn van boven
Colen af over beyde sijne zijden soo oberghe-
loopen was/ als by mans gedencken niet ghes-
ien en is/wel ses voeten hoogher dan opt te
voozenghesien/so dat alle de by gelegen plaet-
sen ende Doypen onder water/ jae beel wegh
geboert werden: Veel dupsenden van Beesten
en oock veel Menschen verdzoncken. In Gel-
derlandt ende Hollant was het gantsche Ep-
landt van Bommel, ende ander onder water/

Den Rhijn
ende ander
wateren
overloopen
in Februa-
rio ende
Maert.

als de Betuwen en Bommeler-waert, ende al het
landt rondtomme Vtrecht en Amersfoort/tot-
te poozten toe ende voozsteden van Vianen, mē
acht datter omtrent 3000 menschen verdzon-
ken/twelc een groote straffe Gods was over
de selve mensche. Daer zyn ooc veel Schanffen
ende Bolwerckē verdzoncken/ ende eensdeels
wegh gespoelt/dat het Ertichvolck alomme
werck hadde om de Landen vooz inbal te be-
waren/ende de sterckten te reparerē/tot groo-
ten coste der Landen.

Hier dooz Fuentes, La Mote, Barlaymont, ende
andere Ertichs Obersten de becommeringhen
der Staten volck merckende dooz dat het wa-
ter alle passagien ende ontfet ghestopt hadde/
soo hebben sy Hoey, over d'een zijde der Mase
belegert/ende des Bisschops volck allomme
over d'ander zijde vergadert/en hebben alsoo
omtrent den 13 Maert oberweldicht/ettelicke
van't Garnisoen doot geslagen ende gebangē/
de reste bluchtede op 't Casteel/dat sy met twee
stukken geschuts beschoten/ende alle de Kool-
gravers des landts vā Lupck vergadert zyn-
de/hebbē sphet begonst te onder mijnen) waer
dooz dat ten lesten het Casteel/ aen den Heere
van La Mote, is ouergegeven met compositie/
upt treckende met geweer ende baggagie/om-
trent den 20 Maert : Int upt-trecken wilden
de Spaengiaerts die al vermoozden als straet
schenders/maer La Mote dede hen dooz Grob-
bendonc goet gelepde doen. Heraugier verlooz
daer dooz by eenige veel credits/ beschuldicht
zijnde vā dat te lichtelick overgegebe te heb-
ben/dewijle tot omtrent Colen volck gecomen
was tot sijnder ontfet / en de Bzesse noch niet
stoymbaer wesende/hebbende ooc twee of drie
vertrecken binnen : maer ander oozbeelden
contrarie/ende dat hy wijfelicken dede.

Hoep werck
bode Spaen-
sche weder/
genomen dē
20 Maert.

Beschrijvinge vande veroveringe ende innemin- ghe des Eplandts ende der Stadt

CALIS-MALIS, in Spaengien.

Geschiedt inden Jaere 1596.

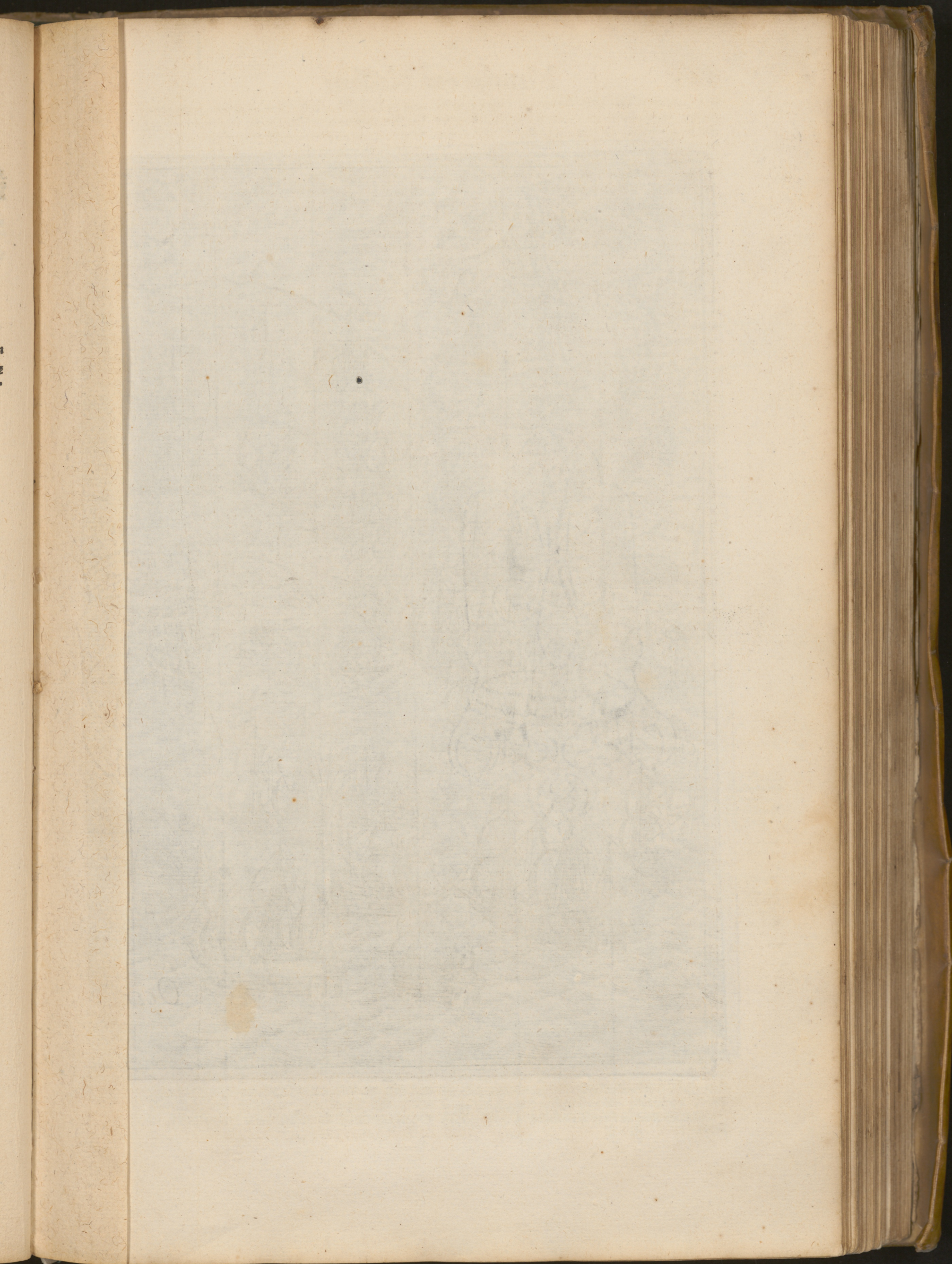
De Conin-
ginnē van
Engelandt
rust een an-
der Armade
onder Van
Warb ende
de Admirael
anno 1596.

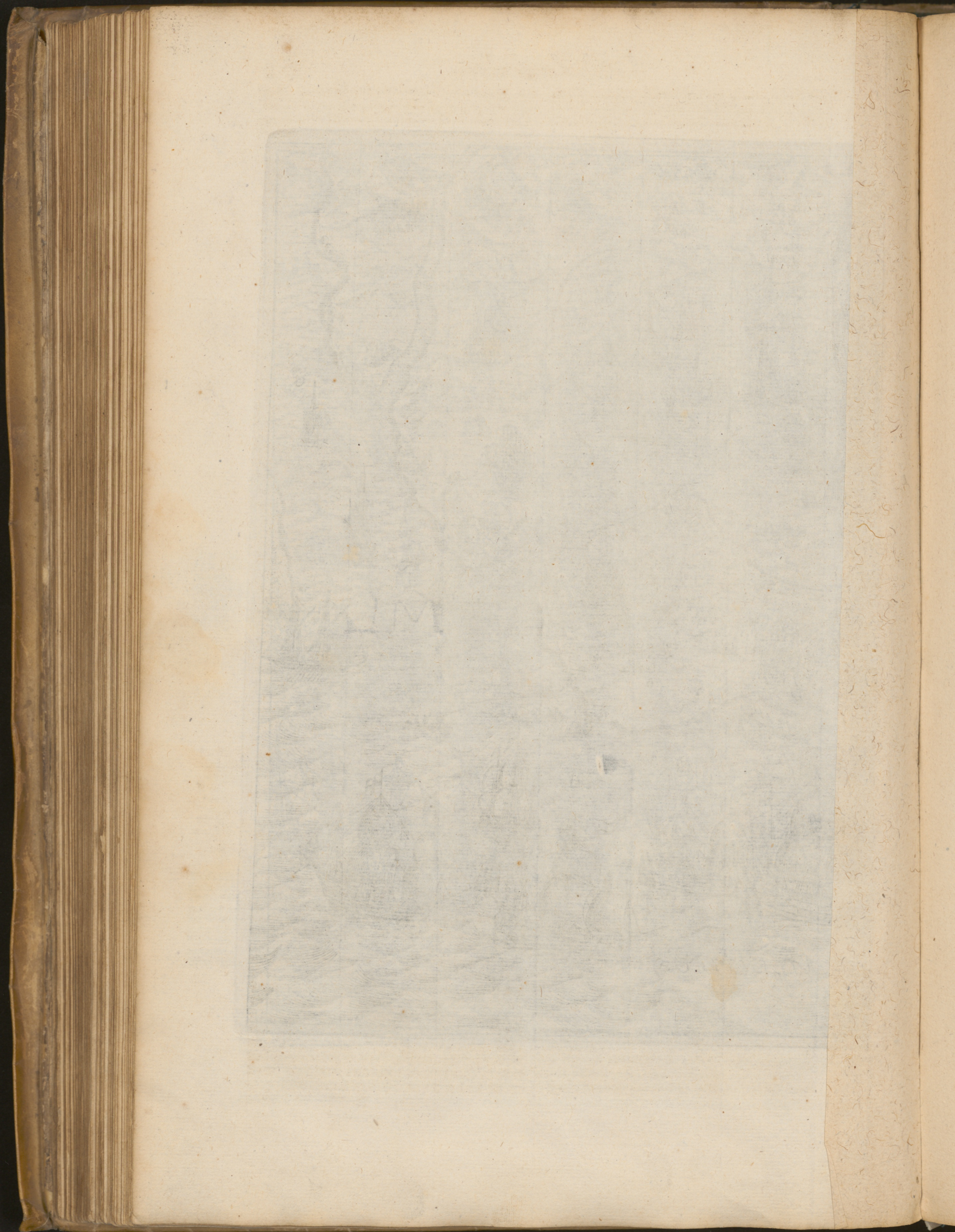
Den jaere 1596 heeft
de Coninginne vā En-
gelant een stercke Ar-
made ter Zee toeghe-
rust/van 16 ofte 17 vā
haer schoone Kropale
ofte Coninckliche sche-
pen/waer onder de 12
ofte 14 op hadden tus-
schen de 200 tot 400
Mannen / alleenlyck
Schipvolck : Hier by noch wel 40 Engel-
sche Oozloch-schepē/met 50 ander/die Ertichs-
volck ende provisie souden voeren. Ober dese
Blote ofte Armade was oberste Admirael/dē
Baender-Heere mi Lord Charles Haward,
groot Admirael van Engelandt/de Vice-Ad-
mirael was den Lord Thomas Haward Sone

des Hertoghs van Norfolk, den achter Ad-
mirael was Sire VValter Rauwleygh, Ridder
en Capiteyn van de Guarde der Coninginne.
Hier toe hadden de Ho. Mog. Heeren Sta-
ten vande Vereenichde Nederlanden/ op het
bersoek vande Coninginne/ ghesonden 18
groote schepen van Oozloggen/op hebbende elc
tussen de 130 Mannen/ende noch ses ander-
re Schepen om victualie ende amonitie te
voeren/oock wel opgerust/ elck op hebbende
boven de 40 Mannen: Hier ober was Admi-
rael vande Landen wegghen gestelt Joncheer
Ian van Duvenvoorde, Heer van Warmond/
Admirael van Hollandt/ den Vice-Admirael
was Ian Gerbrantsoon van Enckhuysen, ende
achter Admirael was Cornelis Lensen van
Vlissingen,maer by Contracte waren sy ver-
bonden/te staen ten ghebiede vanden Engla-

De Gebur-
teerde Landen
souden ober
den Heere
van War-
mond/ 24-
oozlochsches-
pen ten
dienstē van
Engelant.

schen. Hier mede voeren veel gewillige Edellieden/ende andere als Graeff Lodewijck van Nassau. Sone van Graeff Ian, Melchior Lebben, Peter Regemortes, ende meer andere.

Tot dese toerustinghe ter Zee/was op dese Blote ghescheept een goet ghetal Crijchs-volc/om tot een leger te Lande te ghebruyckē/ met alle sijne toebehooften/daer vooz Overste over ghestelt was/den cloeckmoedigen Heere/ Heer Robert Deureulx. Grave vā Essex, Euwe. Raedts-Heere en Ridder vander Oudere van S. Ioris ofte Gartiere: desen Leger bestondt vā verschepden Regimenten/daer Colonellen oer waren/den Grave van Essex, ende de Admirael selve/den Grave van Sussex, Sire Edward Couway, Sire Conias Clifford, Sire Christoffer Blont, Sire Thomas Garard, Sire Ian VVinckfelde, ende andere: Dit Crijchvolck was sterck omtrent 6000 Mannen/waer onder waren omtrent 2200 oude Engelsche soldaten uyt Nederlandt gebrocht/by de Ridder Sire Francois Veer, uyt elck Daendel gherocken/daer waren oock eenighe Nederlanders onder den Capiteyn Meekercke, ende noch wel acht oft thien hondert Edele ende ander vjijwillighe/waer onder was oock Don Christoffel de Portugal, Sone van Don Antonio gekroonde Coninck van Portugael: over de vjijwillige was gestelt den voozgenoemde Graef Lodewijck van Nassau, den Delt-Marschalck van't Legher was den voozs. Sire Francois Veer, vanden Hupse des Grave van Oxford, Sire Iorge Carowe, was Overste van het Geschut/ en Sire Conias Clifford, was Sergeant Major. Den Admirael hadde in Zee't Schepen/ende over het Schipvolck het overste gebiedt metten Grave van Essex, ghelijck. Wt den name van dese twee Oversten Essex ende Haward, werter een verclaers in Druck uytghegeven.

Als dat de Armade affghevaerdicht was om der Coninginne van Engelandt Conincrickē te beschermen tegen het geweld vanden Coninc van Spaengien, die hem tegen haer wapende, als hy anno 1588 ende tot meer tijden ghedaen hadde. Ende alsoo hare Coninginne met alle Coninghen ende Vorsten van Christenrijck vrientschappe hadde, uyghenomen met den Coninck van Spaengien, die hem vyandt verhoont hadde over veel jaeren van haer ende van haer volc, daerom verkondichde slyeden, dat sy strength bevel hadden van wegen hare Majesteyt, niemant te beschadighen in hare voyagie, dan des Conincx vā Spaengien natuerlicke Onder-saten, ende soodanige andere die hem assisteerde met volck, schepen, gheschut, victualie, ende dierghelijcke. Waerom sy alle Natien waerschouwen op Spaengien varende, haer van daer te maken, ende hen by haer te voeghen, oft nae huys te vaeren, om niet als vyanden ghehandelt te worden.

Dese Blote met alle het Volck is van Pley-mouth uyt Engelandt affgebaren den 13 Junij/sterck zijnde omtrent 140 seplen/cleyn ende groot/daer de Coninginne sondt by Sire Ian Couway/ een forme van Ghebeden / die sy selve gheromponneert hadde/om in de Blote te ghebruycken. In Zee op de kustē van Spaengien ghecomen zijnde / verstonden sy uyt een Huisch schipken/datter inde Bape van Calis in Andalusia, (daer sy nae toe wilden) lagen

wel 57 groote schepen/ende 20 Galepen. Als te weten/ 4 groote Galioenen/van't getal der 12 Apostelen/alsoo ghenoeemt/elck omtrent 40 ofte 50 stucken metalen gheschuts op hebben/ende voeren elck wel ses ofte seve hondert Mannen. Doch twee groote Galeassen van Andalusia, vijf groote Biscayers, vier Levantiscos, groote Italiaensche schepen / die meest met gheschut ende Amonitie geladen waren/om te seplen nae Lisbona in Portugael/alwaer men een een ander Blote toereede van dertich schepen/om nae Bretangien en Cales in Vlaenderen te varen / diemen sepde dat alreede het ghelc daer toe in hadden: noch waren daer dyp Fregaten/groot omtrent twee hondert vaten/die van Porto Ricco ghecomen waren met het silber. Voben dese Oorloch-schepen ende Galepen lagen daer noch een Blote van 35 ofte 36 schepen/seer rijckelick gheladen om nae West-Indijen te seplen/de schepen groot d'een dooz d'ander, tusschen de 200 tot 700 vaten/en waren volladen ende reede om t' seple te gaen/ en hadden ingheladen wel 16 duysent booten oft pypen spaensche wijn/ende twee duysent pypen olpe / ende over de vijf duysent quintalen ofte centner Was/boozts allerhande costelicke waeren/als Lijnwaet / Sijde/goude Take-nen/ende passementen/Quicksilver ende alderhande Cramerijen: Somma alsoo men verstaen heeft van de Officieren des Conincx/die daer last ende bewindt over ghehadt hebben/dat sy rijck ende weert geestimeert wert tusschen de 11 ende 12 Milioenen Ducaten/elckē Ducat tot drie guldens gerekent/ soo soude die weerdich geweest zijn ses ende dertich milioenen guldes. Dit en was aldaer niet te verwonderen/ overmits dat dese Blote was het retour/bergeldinge ofte betalinghe van twee rijcke Bloten met ghelde / die te voozen uyt de Indijen ghecomen waren.

De Engelsche Armade hebbende de tijdinghe hier van ghehoort/zijn na de Ree vā Cales ghebaren/ende quamen int ghesichte van Cales, des Sondaechs den 30 Junij des mozghens ten ancker/by Punta van S. Sebastiaen, van waer sy saghen de Spaensche schepen ende Galepen liggen/vooz Cales onder de twee Forsten.

Den Vice Admirael Lord Thomas Haward, Walter Rawleygh ontboden zijnde banden generalen Crijch-Raedt/werdt aen Rawleygh belast met een deel schepen vooz uyt te varen/om eenighe 12 groote schepen te bespzinghen/die sy ghehoort hadde reede te wesen om t' seple te gaen/ uyt de reede van S. Lucar, daer comēde vondt die noch op de kust en soo na landt/dat hy daer niet by conde comen/soo werde sy mede verhindert dooz eenē subjten mist/waer dooz sy de blucht namen / ende dooz onvoorsichtichept aende grondt quamen/dan die Engelschen volchden die soo nae / dat Rawleygh met sijn schepen selve in groot perijckel van stranden quam.

Van daer voer Rawleygh nae de groote blote / die daer en tusschen ghecomen was ende geanchert Sondaghs mozgens den 30 Junij bupten de Bape van Cades oft Gades/recht over Caliete/daer pegelijck meynde / nameslick de Nederlandtsche schepen / datmen terstont daer rechts inbaeren soude / siende alle de Spaensche schepen ende Galepen liggghen vooz de Stadt onder de twee Forsten / maer t selve werdt banden Enghelschen Admirael

¶ iij belet

Descriptie van het Engelsche volck op de Blote.

Labinge vā de Indische Blote vooz Cales liggende.

Redenen vā het toe rustē van dese Blote.

De Engelsche Armade aencomste tot Cales den 30 Junij.

Beschryvinghe van die Spaensche schepen / liggende inde Bape van Cales/ende haren rijckdom.

belet/mits hy ende het Zee-volck van opinie waren/dat het inbaren te sozgelick was/als noock s' Conincx Armade te bespzingen / vooz ende al eer sy de Stadt soudent gewonnē hebben/want sy tseffens soudent te stryden hebben tegen de Galioenen ende Galepen/ende onder het gheschut vande Stadt ende Fozten.

Engelsche
armade der
supra te ne-
men de sche-
pen geladen
nae Indien.

Hier over quam den Vice-Admirael Rawleygh inde Vlote/aen boozt vanden Generael Grave van Essex, die vast besich was om sijn Crjchsvolck te landen aen de West-zijde vā Cales/alwaer door den stercken Westē wint de Zee soo rouw ginck / dat de booten sonckē met het volck by de schepen/dies Rawleygh hem aensepde t'perjckel van't volck te landen/te meer om dat tusschen de schepen en het Landt vier Galepen lagen/om het landē der booten ende volck te beletten / en beclaechden dat sy niet metten eersten inde Haven waren gebaren/daer de Spaensche schepen en Galepenlaghen en hzabcerden tijt ende moet gewinnende / dat welke mede den Generael Essex beclaechde/dies dat Rawleygh tot sijn begeerte op hem nam aent boozt vanden Admirael te baren/ende hem tot het inbaeren te persuaderen/al soo hy dede met veel redenen/dies riep hem toe / mits den grooten wind/Entramos, Entramos; waer over Essex so verblijt was/dat hy van blijshappen sijnen hoed over boozt wierp/dies elck schip sijn anchorx op trock ende voeren nae de Haven/maer het werdt avondt ende by den onderganck der Sonnen/so dattet te spade viel om de Spaensche te bespzingen/die noch wel anderhalff mijle binnen de Riviere waren rjddende/ende het bechten metten donckeren in een enghe plaetse/was sozgelick/ende quamen soo ten anchor/daer sy terstont begroet werden van het gheschut van't Fozt ende het Landt.

De Engelsche ver gaderde te Raede hoe sy s'morgens de Spaensche wilden bespzingen/alwaer elck vande Oberste oft Generael wilden den booztocht hebben/dan daer wert geresolveert datmen de grootste vande Coninginne schepen niet en soude avontueren / sonder grooten noodt / dies sy goet vonden dat Rawleygh met acht clepnder schepen vande Coninginne/ende ses Hollandsche/en t'waelf vande Engelsche Coop-vaerders schepen/dē booztocht hebben soudent/daer tegen hem de Vice-Admirael Lozd Thomas Haward opposeerde/als hem toecomende / maer wert geresolveert dat sy bepde soudent vooz baren.

De Engelsche bespzingen de Spaensche Vlote.

Hier over soo haest het dachlicht verschee/en wilde Rawleygh gheen tijdt verslijten van sijn anchorx op te winden/maer liefse slippen/en so creech hy boozdeel tot seplen/de Spaensche Galepen schoten al haer gheschut op hem los/dan hy schoot niet eenē scheut weder/latende dat sijn naevolgers doen/ende voer soo recht op de Galioenen/ de welke lagen inde diepte vande Riviere/ te weten vande Galioenen S. Philippus, S. Matheus, S. Andries, S. Thomas, en twee ander seer groote schepē/die t'samen seffe/besloegen neffens den anderen de gheheele bzeede vande Riviere/achter dese lagen noch ses ander groote Galioenen/tusschen bepde om haer gheschut te moghen ghezupcken/ende achter dese laghen weder ander schepen/achter tusschen/ende neffens dese schepen lagen de Galepen naerbet t'Landt daer het water ondieper was/ hebbende het Fozt van Puntal opt Landt / dat de Riviere

flanqueerde/de cleynste schepen van de Engelsche stelden haer teghen de Galepen/ende alsoo beginnende te schieten d'een tegen d'ander/daer en tusschē quam den Vice-Admirael Lozd Thomas Haward, by Rawleygh met vijff Coninginne schepen/ende soo het getijde ofte bloedt nu ontloopen was/lagen sy soo nae de Galioenen als sy conden ende de diepten toelaten wilden/ende soo bleef het gheschiet ende ghebecht alle de Ebbe duerende/ met soo veel schepen tseffens als het Canael toelaten wilde/soo continuerende van s'morgens ten ses upzen totte noene/in welchen tijde ghebeurde een ongeluck van een schip den Dolphijn van Rotterdam / daer Willem Heindricx/z Capitayn op was/dat hy met sijn twee Sonē/van sijn eyghen vper in het Buscruyt comende verbzandt ende opghevlogenis.

Engeluck van een Roosterdans Capiteyn.

Tegen dat den Bloedt soude opcomen/sonden dese twee Admiraelx om ses groote Hultkē/elic met 400 Musquetiers/om de Spaensche Galioenen te abozderen/vzeesende dat den bzandt inde Coninginne schepen mochte comen: Daer werden upt de Vlote ses Lu-beecksche en Dansicksche schepen derwaerts ghesonden/maer die quamen onclaeer ofte verwerret inde Riviere mette ander schepen/ter avontuer al willens /ende soo quamen sy niet byder handt/waer over den Generael Essex selve opseplede omtrent dē noene/dat mede den Admirael Generael dede/ende so sijn schip de Arck te diepe ginck/verschepte hy int schip van den Ridder Robert Dudley, Bastaert van Leycester, terwijle alle de Oberste int schip vā Essex gecomen waren/ resolveerden sy met alle de Galioenen te abozderen/belastende den Lozd Haward ende Rawleygh te beginnen/sy wilden volghen.

Maer alsoo geringe als dese haer topseplen optrocken/waer by de Spaensche haer boozt nemen merckten/soo liepen sy met volle seplen nae de sanden/bancken ofte stranden/ na Portoreal toe/haer schepen strangende/ende liepen metten volcke inde Booten aen Landt/ende die ingheen Booten conden gheraken/die avontuerden het swimmen/waer van veel verdzonckē/ende dooz de menichte d'een den anderen ombzochten. De Galioenen s. Matheus ende S. Andries, werden behouden van de sanden/dooz groote neerstichept/ende werden wegh ghezocht/ elck wel dupsent vaten ofte vijfhondert lasten groot/die wel 40 dupsent Ducaten gecost hadden/de twee Levantische schepen werden oock ghestrangt ende verbzandt/om datmen se niet affbzengen conde/dan een deel bisquit ende bzoodt wert daer upt ghelost. Als Rawleygh meynde selve te abozderen het groot Galioen S. Philips/ soo stack eenē Negro het vper int Buscruyt/hem selven salberende met swimmen / welck sulcken slaggh gaff/dat de Meerse ende top-mast opblooch als een pyl upt eenen boghe/een Dinasse die daer by laggh bzande mede/ dan het volck berchde hun met booten. Meer andere schepen daer omtrent meynden vanden grooten slaggh al doot te wesen: Insgelijc werter een ander Galioen S. Thomas, also opgheblasen/sonder de Engelsche schade te doen: De Galepen vluchten nae de bzugghe van't Epilandt del Swazzo genoemt/de Indische Coopvaerders geladen Vlote/die laggh twee mijlen hooger inde Riviere by Medina.

Spaensche vlote vlucht ten ende stranghen.

Dese Armade aldus gebzoken/verbzandt/ende

Essex landt
sijn krijch-
volck ende
de Hollan-
ders nemet
e' Foxt van
Puntal in.

ende verstroyt zijnde / soo begonst den Gene-
rael Essex sijn Krijch- volck te landen ende de
stadt van Cales te bespzinghen: de Hollanders
ende de Zelanders namen met gheweldt het
Foxt van Puntal inne/ alwaer sy terstont het
Daendel vanden Heere van Warmond op wep
felden ende planten/ dat die van Cales eenen
schzick maecte ende d'ander een herte / dies
het volck ontrent het Foxt lande/ ende stelden
hun in ozdomantie: Essex leyde de Wantgar-
de/ den Admirael de Bataille/ den Ridder Ian
Winckfild den verloozen hoop/ ofte enfang
perduis.

Op de tijdinghe vande aencomste der En-
gelsche/ soo was alle den Edeldom van daer
ontrent nae Cales comende / die sy noemen
les Cavalleros de Xerez, die meestendeel beter
versien waren van schoone Peerden / dan
gheoessende Ruyters daer op/ dese presenteer-
den hun terstont sterck van peerden/ ende wel
ses hondert te voete buyten Cales op schar-
mhtselē/ hier tegen stelde hem den Grave Lo-
dewijck van Nassau, die vā Essex vereert was
met r' beleydt vande vjijwillige Edelen en an-
dere Avonturiers / by hem zijnde Melchior
Leben/ Edelman van den Prince Mauritz vā
Passau/ Pieter Regemartes ende andere / daer
den generael Oversten Essex ende Sire Fran-
coys Vere by waren / makende ontrent vier
hondert Cozceletten ende Spiessen / ende een
deel Musquettiers staende achter den Sant-
berch/ ende bzochten terstont mette doot van
eenighe / de boozschzeven Caballieros inde
vlucht/ een deel daer van verlieten hun peer-
den vluchtende nae de stad/ die van vzeese ter-
stont gestoten werde/ een ander partje vluch-
te op een Bolwerck dat buyten lagh/ maer
siende dat Graeff Lodewijck dat bestont te
beclimmen/ namen sy boozder de vlucht ober
de Wallen inde stad/ daer die niet gheheel
opgemaect waren/ alsoo haren vbandt den
wegh wijssende/ die terstont by alle man dāp-
per gebolcht werden/ ende lieten hun mede
van langs hun spiessen neder ballē inde stad/
loopende na de poozte/ opendē die met gewelt
vooz haren Overste/ alwaer r' Daendel vāden
G. van Sussex eerst in geraecte/ die hem selfs
cloeckelic dzoech/ also mede den Ridder Arthur
Sevadge, Bagnal, Capiteyn Evans, ende andere/
daer wert geschotē Capiteyn Nicolaes Meet-
kerck sone van Adolf eenige dagen daer nae
daer vā sterbede/ dan wert noch vooz sijndoot
vanden Generael Essex Ridder geslagen/ een
cloeck vroom Man/ van grooten bedijbe.

Cales ofte
Sades by
Essex ghe-
wonten den
2 July.

Maetker-
ken doot
geschoten.

Adus inde Stadt gheraecht zijnde / liepen
twee Daendelen Soldaten die daer in Garni-
soen laghen / met een deel Inwoonders opt
Casteel/ andere liepen boven op haer huysen /
(die daer boven plat zijn als Casteelen/)
grootte Weyze van boven met steenen doende/
maer als de March plaetse ende Stad- huys
ingenomen was/ soo sochte elck oodmoedelic
genade ende gaven haer ober in handen van
de Engelschen/ sonder eenige bloetstozinghe.
Den Ridder Ian Winckfild, die eertijds
Gouverneur ende Overste geweest was tot
Geertruydenberge, als dat aenden Hertoch vā
Parma vercocht werde/ waeromme hy om sijn
nen quaden dienst gepzschzibeert wert / dese
was hier op een peert geclommen/ mits hy
wat gequetst was/ en op de March onghes-
wapent met sijn sweert bhaberende/ werde al-
daer in sijn hooft geschoten/ niet willende ge-

hoor gheben de waerschouwinge die hem de
Veldt- Maerschallck Vere dede / van hem te
te wapenen ofte te vertrecken.

Door ende met het innemen vande stad /
daer de Generaels seer besich mede waren/
soo werden versumpt de Plote van Mexico of
Indien te volghen ende te nemen : want de
Ridders Eduard Couway, Christoffel Blone
ende Thomas Garrard, boden aen met hun
Krijch- volck/ met clepne Schepen die te be-
spzingen ende te nemen/ welke eere Rawleygh
niet wilde den Scheeps- volcke affghenomen
hebben/ hoe wel Essex ende den Admirael seer
boozderde / maer terwijle men disputeerde
verliep den tijdt / meynende mede datse die
Plote seker genoeg hadden als in een valle/
maer werden bedrogen.

De Indis-
sche Plote
versumpt
te nemen.

Hier ober de Stadt ingenomen zijnde / soo
sadt Rawleygh te peerde/ op een Jenette dat
hem den Admirael schonck / die dat van een
Soldaet booz twintich Angelotten bekomen
hadde/ hier mede inde Stad rijdende/ om dat
hy int Schips gevecht in een van sijne beenen
swaerlick ghequetst was. Alst nu avondt
wert soo baden hem bepde de Generalen hem
weder r' schepe te begeben inde Plote/ bzeesen-
de Galepen s' nacht s' eenigen list mochten int
werck leggen/ om de Schepen te verbzanden
met de Ebbe vant water / hem belovende sijn
aenpaert buyts ende een goet quartier inde
Stadt.

Hier op versochte hy dat hem mochte mede
opgheleydt worden/ de Plote van Indijen te
nemen/ eyschende gheen ander schepen dan eē
van sijn eygen ende 12 Coopbaerders schepen
van Londen/ maer de Generalen baden hem
hun tijt te geben tot s' anderdaechs / om daer
op te denken/ dies s' mozzgens Rawleygh sijnē
swager den Ridder Trogmarton met Henry
Leonard ende Ian Gilbert Riddersen/ sondt om
bescheet/ maer de Generalen ontboden hem/
dat hy inde Stadt by haer comen soude om
te resolveren. Daerentusschen hadden de Ge-
committeerde vant Contractions Huys/ ende
den Providadoz Pedro de Herrera, den Cozri-
gadoz ende ander Coninx Officieren vander
stadt/ aengeboden twee Millioenen Ducaten/
ofte ses hondert dupsent ponden sterlincx /
vooz rantsoen vande Plote. Hier teghen op-
poseerde hem Rawleygh/ seggende dat sy eerst
behoozden de Plote te ver- meesteren ofte te
nemen / ende dan te rantsoeneren nae goet
duncken/ want soo men doen twee millioenen
aenboden / ghenomen zijnde souden wel vier
geben: maer daer werde wel gheandtwoort/
dat het Schipvolck die Plote nemende al be-
rooben souden/ met meer dierghelijcke swa-
richeden. Maer in dien middelen tijdt hadden
de Spaengiaerden nacht ende dach / alle het
beste vande schepen ende het kostelickste daer
uytgenomen ende wech ghevoert/ mits datter
bevel was thyer daer in te steken vande Her-
togh van Medina Sidonia, ende van S. Lucar
s' Coninx Stadthouder in die Contrepe/ het
welcke geschiede ten derden daghe/ al eer daer
bescheet van r' rantsoeneren conde ghecomen/
r' volck daer op hun salverende / soo dat de
Contracteurs ober het rantsoen op weg zjn-
de/ sagen de schepen al in byere bzanden / eer
sy daer conden geraken een harde ende stran-
ge resolutie/ daer door den Hertoch in groote
opzake quam by de verliesers/ maer hy wi-
ste sijn Coninx sijn ende sjuenlast.

Twee mil-
lioenen
werden
vooz her
rantsoen bā
de Plote
geboden/
maer te
spade.

De Spaens
glaerde ber-
zandē selbe
haer koste-
liche ende
rycke. Wl
te.

Daer

Daer verbynden 32 groote schepen/ op Indijngheladen/daer waren noch vijf meer aff comende van S. Lucas / die wederomme keerde/waer van de drie quame aende grond ende bleven. Dit was wel de grootste en rijckste Plote die opt ofte in langhe jaeren op Indijen meynde te varen:de schade viel meest op den Coopman/behalven eeuighe Coninck goederen/als quicilveren/ amunitie van Oorloghe/sijn tollen ende Alcavallen/met omtrent 13 oorloch schepen des Conincks/die sy verloor met alle het geschut: van eenich geschut en goederen/salveerde het Engelsch en Duytsch schipvolck noch daer uyt/het selve uyt de kiele ende bodemen vande schepen uytgravende.

De Grave van Essex hadde geordonneert dat de Colonnellen Sire Conias Clifford, Sire Christoffel Blont, ende Sire Thomas Garrard met haer Regimenten/souden optrecken nae het Oost-eynde van't Epland/daer een Bugge (ghenaemt Ponte del Suazzo) het Epland van Cales aent vaste landt hechtet/op dat sy die Bugge sonden afbeken/ende die passagie bewaren/om datter geen volck van't vaste landt meer/hen soude comen bespringhen/ die aldaer seer sterck begonden te vergaren/maer siende dat dese Engelsche derwaerts quamen begaven haer op de vlucht / pincipalick nae dat sy sagen dat de Stadt ghewonnen was. Dese Engelsche Regimenten / siende datter over d'ander zijde gheen volck en was / ende dat de Stadt van Cales ingenomen was/quamen oock te rugge nae de Stadt/ eer sy bevel daer van hadden/sonder de Bugge te besetten/ oock sonder een sterckte by de Bugge (die de Hollanders Herodus Huys noemen) te winnen. Dooz faute van dese Bugge te besetten/geraecten de galepen daer langs wech inde Zee. Het Nederlandsch schipvolck noch eer sy verdrocken/gingen Herodus Huys bespringen/ende mits dat de Spaengiaerden vluchten/ plonderden sy dat/ ende voerden daer sommige stucken geschuts van.

De twee Vaendelen Spaensch Crijchsvolck die met een deel Bozgherje opt Casteel van Cales geblycht waren/op hope van te moge ontfset worden uyt Andalusen van't vaste Landt langhs de voorszreven Bugge del Suazzo, verwitticht zijnde dat de Engelsche die Bugge ende passagie in hadden/t welck nochtans onwaerachtich was/sonden dien nacht den Coregidoz ende andere vande Magistraet aen Sir Eduward Couway, die haer besprong/ om haer ober te gheben / ende accordeerden dooz haer alder rantsoen te betalen/hondert ende twintich dupsent Ducaten/hoben dat alle haer goet verbeurt was/daer hoozen soude sy gheben veertich Ostagiers/vande beste onder haerlieden/die sy daer nae mede in Engelandt boerden: De ghewekene opt Casteel ende die vander Stad/waren wel negen dupsent personen/ Mans ende Vrouwen. De Vrouwen meestendeel die van aensien waren werden int eerste beleefdelick ghetraectert/ ende toeghelaten ten eersten te vertrecken mette kinderen/oock alle de Cloosterlieden en Nonnen/sonder groote plonderinghe. De Stadt wert geheel geplondert/ende den buet was groot/want de Stadt rijck en vol was/ en den beut wert alles t' schepe ghevoert. Men schatte dat den Coninck op dat mael wel verlozen hadde twaelf hondert stucken gheschuts / ende doozt uyt sijn Wapen-

huys binnen Cales/wel wapenē dooz vijf oft ses dupsent Mannen.

Wt de forme van't plonderen ende Regiment/ ende cleyn ordere op het bewaren ende gade slaengestelt op de victualie ende amunitie/werden de Spaengiaerts gewaer dat de Engelsche niet en dochten de Stadt te houden/welck terstont de groote vzeese verminderde/vande byliggende lande/namelic vande groote Stadt van Sivillen, daer luttel ordere ende tegenweer was/ soo eenen welge-regerden Veldt-leger die hadde connen bespringhen/ende desgelijck de ander steden en plaetsen, als S. Lucas, Sint Mari port, Porto Real, &c. soo dat sy terstont saghen dat den rooff vande dese Stadt Cales / den Enghelschen diende als een groote bzoek om haren hongher te blusschen. Want als sy nu aldaer 10. oft 12 daghen geweeft waren/erde elck sijne buyt t' schepe ghebzocht hadde/luyfsterde bycans een peggelijck nae het ghebodt van na Huys te keeren.

Daer dooz als men begonste te raedt slagē/ ofte men de Stadt houden soude met het Epland/ende datter gheseyt werdt dat de Grave van Essex gheresolveert hadde aldaer te blijven met den Marschalck Veer, ende den pincipalen Adel/met drie dupsent Mannen/ende dat het Eplandt wel houdeelijck waere/ t welck soude wesen als eenen grooten Dooz/ ne/niet alleene in so grooten Monarchē voet/maer selve in zijn zijde/ende dat het soude oorzake wesen om te divertere ofte te bzengē alle de oorloge van Europa/indien so verde hoek/daer inne de Engelschenhaer souden comen behelpen hebben vannonddruft uyt Tebanten/ende Italien/ende Barbarien/ en als het daer mede ten quaetsten soude comen/ so souden sy lichtelicken tot een heerlike ende pzofteliche compositie moghen comen / jae een plaetse daer sy lichtelijck de Stadt van Calis in Vlaenderen mede souden mogen verobert ofte vermangelt hebben/ etc. Maer hier over zyn sy onder den anderen in verschepden opinien gevallen/want de Zee-Capiteynen ende Raet vanden Admirael ende Admiralliteyt/waren daer teghen / mits dat sy betoonden ghebzock van victualie/om daer aen Landt te leggen/ende daer sy souden vooztaen die moesten uyt Engelandt ofte uyt Nederlandt hebben/ t welck verre van daer was/ ofte uyt Barbarien/daer den Coninck hondert mijlen diep int Landt woonde: Daer by den Admirael allegerde/dat men de eere ende reputatie van sijnen Prince/niet lichtelic en behoorden te abontueren ofte engagieren/oft het gevele sy dat niet in ses maenden victaliere en condon. Sire Fransoys Veer sepe vele daer tegen/toe segghende het de Coninginne eenen aengenamen dienst soude wesen/ en uyt Hollandt souden ten eersten gevictimieert worden:de plaetse waer sterck en lichtelijck sterker te maken/ende wel ghelegghen/ende om hulpe uyt Barbarien/soudemen Don Christoffel van Portugael mogen gebzucken/ etc. dan al te vergeefs. Ende doozt als men over slaen soude wat victualie daer inde Stadt ende inde Plote mochte wesen/om het Gantsoen ende Stadt te victaliereen/ tot datter meer mochte ghebzocht worden/ bebontmen dat de victualie veel verbozghen/ wech gemaect ende verstroyt was/ elck schip vzesende sijn eyghen gebzock / ende inde Stadt was

Dooz ber-
swym vade
Engelschen
ontvluchten
de Galepen.

De bozgerij
van Cales
rantsoenen
haer leven
dooz hon-
derc ende
twintich
dupsent Du-
caten.

Cales wert
geplondert.

Deeltes van
de Coninck
in Cales.

De verschepde
opinion der
Engelschen
ober het hou-
den oft ver-
laten van
Cales.

was seer qualick metten boozraet ende pro-
visie ghehandelt/om dat int eerste plonderen
daer gheen ordere opgestelt was/want waer
het Crjchf-volc quamē daer vernielden sp het
al/kelderē vol wijnen sloeghen sp de bode-
men inne/ ende desghelijcx handelden sp met
ander victualie : Hierom riep hycans een
peghelijck men moeste nae Hups keeren. Hier
tegen soo heeft lohan van Duyvenvoorde Heer
van Warmont, den Hollandtschen Admirael/
oberflach van sijn victualie gemaect/ en aen
gheboden so veel victualie aen Landt te bren-
gen/als het Garnisoen soude vooz een maendt
van noode hebben vooz twee duysent Man-
nen/ en selve daer te blyben. Dese niet tegen-
staende/so en vont Essex niet een Coninginne
schip gewilligh daer te blyuen/noch ooc geen
victualie vooz twee maenden/waerom Essex
gedwonghen was Cales/tegen sijnen danck
te verlaten/alsoo hy hem selven daer ober in
Engelandt komende/ heeft ontschuldicht.

Dooz sijn vertreck/ heeft hy upt sijn vermo-
gende authoziteyt/meer als vijftich Edelmā
Ridders geslaghen/waer onder oock waren
Heer Ian van Duyvenvoorde, Heer van VVar-
mont, Admirael der Nederlanders : Graeff
Lodewijck Gunter vā Nassau, Pieter Regemor-
tes, Melchior Leben, oock den Capiteyn Meet-
kercke die ghequetst lach/de reste waren En-
ghelschen.

Alsoo sp nu omtrent dertien daghen Cales
(welcke eertijts Gades genoemt is) ingehadt
hadden/soo zijn sp t'samen den 15 Junij we-
der van daer gheseylt/ Essex belastende (vol-
gende sijn instructie) de Stadt te verhzanden/
ppincipalic alles wat mochte eenichsins dienē
tot schipstruvinge/als Masten/Sparre/Dele
Bercede/ Pijpstaen/ dier albaer veel waren/
Cabels/ende alles wat sp niet konden mede
nemen. Alsoo zijn sp wech gheseylt met de
twee groote Galioenen des Conincks / ende
met eenige gebangenen/ ende veertich Osta-
giers vooz het rantsoē van alle de Bozgerijē/
van hondert ende twintich duysent Duca-
ten/als wy te boozen verhaelt hebben.

Hier bozen hebben wy gheseyt dat de Ga-
lepen gheblucht waren naehet Puntal vande
de Brugge Ponte del Suazzo, alwaer de En-
gelsche meynden dat sp niet dooz en mochten/
alsoo sp haer gelieten/verlossende alle de En-
gelsche die sp als slaven op de Galepen had-
den/maer sp zijn nochrans behendelicke dooz
dat gat ende onder de Brugge / die boven op-
bzekende dooz geraecht/achter upt inde Zee/
van waer sp de Blote besprongtn hebben van
boozen/soo dat sp (alsoo nu de Blote vertrock
eenen Hollandtschen Vlie-bloot met Heerden
ende Bagagie gheladen) achter zijnde geno-
men hebben.

Int wech varen alsoo hare instructie in-
hiel alle Zee-Habenen te besoecken/ ende te
vernielden alle schepen en scheepf-gereetschap-
pe/soo zijn sp inde Haven van Faroo gebaren/
en hebben daer een deel volcx (meest de Ne-
derlanders) aen Landt gheseldt / vooz de
welcke alsoo het Landt-volck geblucht was/
soo namen sp al wat sp konden/ende voeren al-
soo wech.

Als sp nu comende waren by het Cabo S.
Vincent, en twee groote faute begaen haddē/
te weten/ eerst dat sp niet by tijts de Spaens-
sche schepen bespronghen hadden eer sp ver-
bzant werden/ten tweeden dat sp de Stadt Ca-

les verlieten/soo versocht Essex aen sijn Admi-
ralen/dat sp de derde faute niet wildē begaē/
maer soudē varen na de Vlaemsche Eplan-
den van Azores, om te ontmoeten de Oostende
West-Indische Platen/zijnde nu den tijt van
haer aankomste /ende daer was het sekerste
haer te verwachten/om dat geen advyzen oft
waerschouwinghe voozder dan aldaer/ upt
Spaengien gefonden waren: en datmen haer
aldaer niet verwachtē en soude/ etc. Maer dit
en wert ooc niet goetgebondē/mits het tegen
windt was. Maer daer nae voozder komen-
de by Lisbona, soo proponeerde Essex weder-
om/datmē met een deel vande beste Schepen
nae de Eplandē varen soude/aenbiedende het
Landt Crjchf-volck met sulcke schepen/ als
die gebzeck vā victualie ofte leckē haddē/ met
te stecken nae hups te senden. Maer den Ad-
mirael ende Sire VValter Rawleygh / weder-
sejden dat mondelick ende schyzitelick/ ende
alsmen voozder ginck onder soecken wat sche-
pen bequaem ende ghewillich soudē ghe-
bonden worden/ soo en behoudt men / maer
het Schip daer den Grave van Essex / ende
het Schip daer mi Lord Thomas Haward, in
voeren / dat sulcx wilde aen nemen / met Ve-
rens Schip / behalven de Nederlanders die/
haer met haer gheheele Blote daer toe aen-
boden/t welcke Essex noch soude aengenomen
hebben/so den Admirael dese twee voozsehze
venschepen hadde willen consenteren/ met 8.
ofte 10. Engelsche Dypbuyters daer by/maer
hy vondt niet gheraden de Coninginne ische-
pen so lichtelick te aboutueren/ seggende dat
het geen schepen waren om s' Winters in de
Zee upt te blyben. Aldus dese opinien van al-
len schyzitelick vergadert zijnde (die Essex tot
sijnder onschult in Engelandt heeft voozge-
bzacht) werdt dien derden aenflach ooc ver-
supmt : Want soo sp nae de Eplanden gheba-
ren hadden/ofte wat vertoest hadden/so sou-
den sp de kostelike Indische Blote ontmoet
hebben/want sp in 12 ofte 14 daghen daer na
in quamen.

Darende voozby Portugael, daer sp belast
waren met Lisbona niet te moepen/maer wel
bevel hadden in alle andere Habenen in re-
sien/ende alle Schepen ende Schipf-ghereet-
schappe te vernielden/so voeren sp tot de Cor-
onia ende Ferol, daer sp luttel schepen ofte ghe-
reetschappe vonden. Daer nae hielden sp ha-
ren lesten Raedt/ofte sp de Habenen vā S. An-
dries ende S. Sebastiaens soudē versoeckē/ met
de byligghende Habenen/daer men seyde dat
noch eenige Spaensche doozlochscheepen lagen/
maer den Admirael en Zee Capiteynen/dede
platte wepgeringe/ elagende ober gebzeck vā
victualie/voozwendende het perijckel vande
schepen der Coninginne/van op de kustē ver-
sant te worden/wepgerende eenighen diē-
ghelijcken dienst den voozsz. Essex te doen/die
gheerne oock de Stadt Coronā bespronghen
hadde/maer riepen en liepen eel om t' seerste
nae Hups/nemende op haer den voozschzeven
Grave van Essex te ontschuldighen ober die
bersupmde aenflaghen : ende alsoo voeren
sp alle nae Engelandt/latende Essex met sijn
Schip ende de twee ghenomen Galioenen
achter dooz tempeeste / met de Nederlandts-
sche Blote/die hem totten lesten by bleben.

Als sp nu alsoo in Engelandt ghekeert wa-
ren omtrent halff Augusto/ hebben sp we-
derom rapport van haer voyagie ghedaen/
ende

De Neder-
landsche Ad-
mirael biedt
aen: vooz een
maendt vic-
tualie aen
landt te leg-
gen/ en met
sijn schepen
te blyben.

Cales ver-
laten ende
verbzant de
15. Julij.

Faroo bes-
tooft.

Dooz lach
om de Epl-
landen van
20. 20. 20. te
bespronghen.

De Engels-
sche Admirael
bersupmt op
de Indische
Blote toe te
leggen/ daer
toe de Ne-
derlanders
haren dienst
aenboden.

De Engels-
sche Admirael
keert in Au-
gusto in En-
gelandt.

en beschuldicht zijnde over de voorsz. ver-
menissen/so hebben sy elck haer verontschul-
dicht met de redenē die eēdeels verclaert zijn/
en hebben by de ervarentheyt bebonden/ dat
twee gelijcke macht hebbende/veel verhinde-
ringen inden dienst en aenlagen veroorzake.

Den Nederlandtschen Admirael is met sijn
Schepen nae hups ghevaren /mede voerende
de Engelsche Soldaten/die uyt elck Vaendel
ontleendt waren: sy brachten eenighen buyt
mede/ende omtrent 60 stucken geschuts/daer
teghen hadden sy verlozen een Vlieboodt den
Dolphijn van Rotterdam / alsoo wy gheseyt
hebben/met sijn geschut. Dese repse ofte assi-
stentie van schepen der vereenichde Landen/
werdt gheschat wel over vijfhondert duysent
guldens ghekost te hebben.

De Coninginne van Engelandt in teeckē
van danckbaerheyt/ heeft den 14 Augusti an-
no 1596 aen den Nederlandtschen Admirael
gheschreben eenen Brieff/ghenoech in forme/
als volght :

Briefvande
Coninginne
van Engelandt/
aenden
Admirael/
Heer van
Warrimout/
danckende
sijne dienste
den 14. Au-
gusti.

MYn Heere van Duyvenvoorde, het rap-
port dat ons gedaen hebben de Genera-
len van onse Armade, (gheluckelicken
vvedergecomen van de Kusten van Spangien), vā
de dienste der verwinders van een sodantge ver-
maerden victorie, geeft en schrijft een goet deel
daer van toe de cloeckheydt, industrie ende de
ghewillicheydt van u ende andere onse Vrienden,
Nederlanders onder u ghebijdt, bewesen inden
loop van dese aenlagen, het welcke vervult heb-
bende ons herte met uytnemende vreucht ende
contentement, met eenen lust u mede te deylen
wat ghevoelens daer van nu presentelicken, op
een sabijt gheenē anderen middel hem presen-
terende dan het schriiven (uyt druckende een-
deels de beeldenisse onses ghemoets) hebben wy
ons daer mede willen behelpen, verwachtende
eenigen anderen van meerderen effecte, ende om
ons te ontlasten van dit voornemen, weten niet
waer beginnen, om dat de grootheydt van elc deel
overwindt de verdienste van't ander: want ghe-
willicheydt ende veerdicheydt, daer mede miin

Heeren de Staten zijn in dese actien ghetreden,
heeft ons ghetuycht, dat de goetwillicheydt die
wy altijd gedragen hebben de Vereenichde Lan-
den, ende de weldaden haer bewesen, niet qualic
besteedt waren. De cloeckheydt, behendicheydt,
ende goeden reghel die ghylieden in desen tocht
ende aenlaghen bewesen hebt, ghetuyghen ons
dat ghy ende de gheheele Natic, wel weerdit zijt
alle gunste ende beschuttinge van Princen, tegen
die u soudē willen tyranniseren. Maer de heer-
lickheydt ende trouherticheydt van u mijn Heere
den Admirael, die ghy hebt bewesen aen onsen
Cousijn, den Graue van Essex, int wederkeeren,
als hy hem by onweder verstacken vondt vande
Vlote, by nachte verlaten van alle bystandt; ende
dat ghy hem by bleeft ende gheleydet tot inde
Haven van Plymouth, betoont u voorsichtic-
heydt ende trouwe, voorkomende met u patientie
ende arbeyt alle ongheluck, twelck overkomen-
de een vande Overste der Vlote, soude besmet
hebben de Victorie: Ende voorder den yuer en-
de affectie die ghy ons toe draecht, waeromme sy
vermeerderen ende verdubbelen de verbintenisse
die wy u schuldigh zijn, welke erkennenisse
zijn soo groot in ons herte, dat wy ons een-
deels daer van hebben moeten ontlasten, by het
schriiven van desen brieff. VVelcken brieff wy u
bidden te willen deelachtich maken alle het ge-
selschap van onsen Vrienden, onder uwen gebie-
de, haer daer en boven vertoonende dat sy haer
moghen voor verseeckert houden, dat gelijck wy
te voren hebben goede getuygenissen ghegheven
van onse goetwillicheydt tot haren Vaderlande, so
zijn wy nu meer aenghespoort, door dese haer
cloeckheydt ende verdienste, te verstrecken onse
goetheyt ende affectie in alle deelen, als betaemt
een Princesse die erkent de deucht ende danck-
baerheyt van een Natic, soo weerdich als dese is.
Ende daer en tusschen sullen wy blijven uwe wel
goetgunstige Gheteeckent,

Elizabeth Coninginne.

*Verclaringe vande Cijfferen die inde Figuyre vande be-
legeringe ghesneden zijn.*

1. Stadts Casteel dienende tot bevrijdingh van de Baeye.
2. Het schip Philippus, groot thien hondert last, op hebbende 1200 Mannen, is door sijn eygen vyer verbrandt.
3. Galeyen die tot 24. int ghetale ontquamen, buyten meeninge vande Enghelsche.
4. Coopvaerdy-Schepen gedestineert naer Oost Indien vande Spangiaerden, met haer ladinghe ende Waren verbrandt.
5. Brugghe die welcke afgehouden, de eenighe uytcomste ende behoudenis der Galeyen is gheweest.
6. Hier zijn de Engelsche eerst ghelandt.
7. Van dese zijde is de Stadt beklommen ende ingenomen.
8. Hier is der Heeren Staten volck gelandt.

Beschrij-

